cendit de monte· et ambulans ſupra mare approꝑi
quauit eis ·Cōſpice ergo eū hic· qūo fatigatus ex
vigilia longa ⁊ oratione ꝓlixa ſolus deſcendit noc
tis tempore de monte laborioſo ⁊ forte petroſo pedi
bus nudis · Et qūo vadit ſupra mare firmo veſti
gio ſicut ſupra terrā·Cognouit em̄ creatura ſuum
creatorē·Cū autē appropiquauit naui·diſcipuli cl
mentes clamauerūt putantes fantaſma eſſe·At be
nignus dn̄s nolens eos plus vexari ſecurauit eos
dicēs ·ego ſum nolite timere ·Tūc petrus cōfiſus
de potentia dei ad iuſſum ipſius cepit et ipſe ſupra
mare ambulare· Sed poſtea titubans timendo ce
pit mergi·dextera tamē dn̄i(ne mergētur)eū erex
it·Hic dicit gloſa· Sup̄ mare ambulare facit vt
oñdat diuinitatis ptātem ·Mergi facit ne infirmi
tatē obliuiſcatur ·ne putet ſe equalem deo et ne ſu
pbiat·Intrauit autē dn̄s naui·ceſſauit tempeſtas
et oīa ſunt pacata·Pluries legimus eoꝝ nauicu
lam fluctibus et ventis exagitatā ſed ꝗ̄nū ſub
merſam·ſemper em̄ deus adeſt ſuis in tribulatiōe·
Unde Bernardus ·Cum ipō ſum in tribulatiōe ait
deus ·Et ergo mil aliud interim ꝙ̄ in tribulatione
qͥeſcam·Bonū mihi dn̄e tribulari dūmodo ipſe ſis
mecum ꝙ̄ regnare ſine ⁊ epulari ſine te glāri ſine te·

De verbis xp̄i ꝑ quibꝫ aliq̄ retro abierūt·

Altera die turbe cibum (quē eis dn̄s dederat)

De manducatione
Corporis Christi

ꝓferebant manna fame̅ qđ p̄res comederāt ꝯmedebāt. Et tūc dixit eis verba ſpiritualia de corpe ſuo
que q̇dam ex diſcipulis ei⁹ tāq̄ carnales nō intel
ligentes ʒ carnaliter accipiētes et abhorrētes dix
erūt Dur⁹ ē hic ſmo q̄s poteſt eū cape? Et abierūt re
tro et receſſerūt. Et ait ad duodecī apl̄os. Nunq̇d
et vos vultis abire? Et petrus ꝓ ſe et alijs reſpon
dit. Dn̄e ad quē ibimus. verba vite eterne habes.
et ideo ſpirituales eſſe et ſpiritualiter viuere debe-
mus. Ita ꝙ verba domini nō videant̄ nobis extra
nea ſic ill' diſcipul'. q̇ (qñ xp̄s dixit. n̄ mādu͂cauerī
tis carnē filij hoīs et biberitis ei⁹ ſāguinē. ⁊c̄.) nō
valētes ſuſtinē receſſerūt. ʒ poti⁹ agnoſcam⁹ ea eē
vite eterne vt vna cū xij. ipſū ꝑfcē imitemur. Sʒ
pauci ſt̄ hodie ſpūales licet mltū deſerāt hītū ſpū
alem. Pn̄t āt carnales ⁊ ſpūales cognoſci ex ver
bo apoſtoli dicentis. Qui ſm carnē ſunt que car-
nis ſūt ſapiūt. qui vero ſm ſpm̄ q̄ ſunt ſpūs ſen-
tiūt. Spēalit̄ tn̄ ex q̈buſdā ꝓbat̄ homo vere ſpiri
tual'. videlicʒ ſi tā cito ⁊ tātū ſentit icōmodū ſpūale
ſicut carnale. Et ſi tantū fugit locum tempus et
hoīes vbi ledi p̄t in ſpū ſicut vbi p̄t offēdi in corpe
Et ſi tā libēt̄ ſtudet medicari ſpiritui ſic̄ corpori. ꝙ
quib⁹ quāto dignior ē ſpūs corpe tāto magis cauē
dū ē ſpiritui ꝙ̄ corpi ne ledat̄. Itē ſi cib⁹ ſpūal' ſiue
ſit orō ſiue p̄dicatio ſiue ſcp̄tura ſiue corp⁹ xp̄i ſiue

diuinū officiū tm̄ delectat ⁊ cōfortat ſpm̄ ſicut corp
alis cibꝰ corpus · ⁊ ſi tā inuitꝰ negligit tēpus ſpūa
lis cibi · ſicut tp̄s cibi corꝑalis · Itē ſi tā diligens ē
circa ſpm̄ ſicut hō carnalis circa carnē · Solicitı
enī ſunt hoīes vt ſingulis tꝑibus habeāt neceſſita
tes corꝑis in cib̄ ⁊ veſtibꝰ hyeme ⁊ eſtate ꝯpetētibꝰ
Ita ſpūalis hō ſolicitari dēt q̄ grā idigeat in adū
ſitate · ⁊ q̄ in ꝓſperitate · q̄ egeat ad amicos ⁊ q̄ ad
inimicos quō ſe habeat ſolū cū deo ⁊ quō int̄ hoīes
⁊ ſic de ceteris · Quidā phariſeus dn̄m ad prandiū
īuitauit q̄ diſcipl̄os ſuꝑ hoc ꝙ nō lotis manibꝰ mā
ducarent increpauit · Quē dn̄s econ̄ de yꝓcriſi (ꝙ
traditōnes ſuas ꝓuabāt ꝯtra mādata dei) redar
guit · ⁊ ꝙ exteriorē mūdiciā nō iteriorē querebant ·
vn̄ patet ꝙ de interiori mūdicia magis q̄ꝫ de exte
riori honeſtate curare debeꝰ · Cū aūt abiret dn̄s i
fines tyri ⁊ ſydōis · acceſſit ad eū mlier chananea
id ē de t̄ra chanaan (q̄ erat gētiliū ⁊ nō iudeoꝝ) ro
gās eū humilit̄ et fidelit̄ · vt filiā ſuam a vexatōne
demonis liberaēt · Et dn̄o nō reſpondēte nihilomi
nꝰ inſtabat ⁊ ꝑſeuerabat in tm̄ clamans · vt ⁊ diſ
cipuli ꝓ ea rogarēt · Et ꝙ valde ſe humiliauit ideo
q̄d poſtulauit obtinuit · ſic et tu ſi corde integro ⁊ ſi
deli ⁊ poſtea in oratione ꝑſeuerans corā deo tuo te
hūiliaueris · indignū te reputās omni bn̄ficio ſuo ·
certiſſime credas ꝙ quecūqꝫ petieris obtinebis · ⁊

ſicut apoſtoli rogauerūt ꝑ chananea ſic et angelꝰ
ꝑ te rogabit·et offeret orationē tuā deo· Vn̄ Ber
nardus ·Fidelis paranymphus nō ſuā queit ſ3 do
mini gloriā·Diſcurrit medius inter dilectū et dilec
tā vota offerēs et referens dona·excitat iſtā placat
illū· Interdū q3 licet raro repreſentat eos ꝑiter
ſibi ſiue hanc rapiens ſiue illū adducens ·ſiquidez
domeſticus ē notus ī palatio nec veretur repulſam
et quotidie videt faciem patris ·Hec Bernardus·
Vides ꝙ fideliter angeli noſtri ſeruiūt nobis · vn̄
magnā reuerētiam eis debemꝰ·et eos q̄tidie lauda
re et honorare ac eis gratiaꝝ actiones referre et ī
eoꝝ p̄ntia(q̄ ſemꝑ nobiſcū ſūt)nihil illicitū vel t̄pe
cogitare dicē vel oꝑari·Ad qđ bn̄ beatꝰ Bernardꝰ
monet dicēs ·Angelis ſuis mādauit de te vt cuſto
diāt te in oībus vijs tuis ·Quātum debet tibi hoc
verbū reuerentiā inferre·afferre deuotionē·cōfer-
re fiduciam·reuerentiā ꝑ p̄ntia· deuotionē ꝑ beni
uolentia·fiduciam ꝑ cuſtodia·Caute ambula·ti-
bi aſſūt angeli(ſicut eis mandatū eſt)in oībꝰ vijs
tuis ·in quouis diuerſorio·in quouis angulo·an-
gelo tuo r̄uerētiā exhibe·tu ne audeas illo p̄nte qđ
vidēte me nō audēs ·q̄d retbues deo ꝑ oībꝰ q̄ retri
buit tibi? Sicq̄dē ei ſoli honor et gl'a·q̄re ei ſoli? q̄
ipē mādauit· et oē datū optimū n̄ niſi ab illo ē·Ve
rūtamē etſi ille mādauit ipſis quoq3 qui ei ex tāta

neceſſitate ingratos eſſe nō licet· Simus ergo de-
uoti ſimus et grati tātis cuſtodib⁹· reamem⁹ eos
honorem⁹ eos q̄tum poſſum⁹ q̄tum debem⁹· Hec
Bernardus· Inde ad locū maris ɔtra decapoleos·
id ē· regionē decē vrbium dn̄s venit· ibiq; ſurdū
et mutū curauit· poſt hec aſcendēs iheroſolimā ad
diem feſtū in ꝓbatica piſcina languidū ſanauit·
Erat eni̅ in iheruſalē iuxta tēplum q̄dam aquarū
ɔgregatio in qua lauabant̄ oues de q̄bus fiebant
ſacrificia ⁊ in ea dicitur fuiſſe lignū crucis · q̄libet
aūt anno ſemel mouebat̄ aqua ab angelo ⁊ ſana
bat̄ ibi aliq̄s infirmus· ſcʒ qui p̄mus deſcenderat ī
aquā poſt eius ab angelo motōnem· vnde ꝓpterea
iuxta eā infirmi q̄tidie morabant̄· erat aūt infir-
m⁹ ibi iacēs in ḡbato paliticus p 38· ānos quē hic
ih̄s die ſabbati ſanauit· Hic nō tria· p̄mū q̄ ſicut
dn̄s req̄ſiuit infirmū ſi vellʒ ſanari ⁊ venit bethſay
dā extra vicū ⁊ exſpuēs i oculis eius impoſitis ma
nibus ſuis ſanauit eū· Ita nob̄ ſine ɔſenſu ſalutē
nō dabit· et iō inexcuſabiles ſūt peccatores nō cō
ſentiētes volūtati dn̄i ⁊ ſue ſaluti· Vn̄ ſm Aug⁹·
Qui creauit te ſine te n̄ iuſtificat te ſine te· Scd̄m
q̄ multū cauere debe⁹ ne relabamur in peccatū· q̄a
ſanati a dn̄o (ſi recidiuamus) digne noſtra ingra
titudo acrius punietur· Vnde hic dicit dn̄s · vade
et ampli⁹ noli peccare ne deterius tibi contingat·

Tertiū ꝙ mali de omnibus opib⁹ ꝑdūt· ſicut bo
ni de omnibus lucrantur· Nā cū hic liberatus por
taret grabatū· et diceretur ei a iudeis ꝙ hoc nō li
cebat die ſabbati·ipſe reſpondit· Qui me ſanū fe
cit ille mihi dixit Tolle grabatū tuū ⁊ ambula· Il
li vero dicebāt·Quis ē ille qui dixit tibi Tolle gra
batū·⁊ non dicebant·q̄s ille ē qui te ſaluū fecit· et
ſic accipiebant quod poſſent repͤhendere·n̄ q̄d pote
rāt laudare· Sic mali carnales hoīes ſemꝑ ī ma
lam ꝑtē iudicant q̄ vident vel audiunt ⁊ q̄ſi de omī
bus ꝑdūt·Boni aūt oīa in bonā ꝑtem inꝑpretāt̄ ⁊
n̄ dubitāt qui recte oīa fiāt·deo cūcta vel recte opā
te vel iuſte ꝑmittēte·Et ideo de oībus lucrū faciūt
et omnia eis cooperantur in bonū· etiā res in ſe no
tiue·etiā dyaboli opera·et nō ſolū peccata aliena
ſ; etiā ſua· Nā poſt peccata ſepe fit homo ſpūalis
manſuetior ad correptionē· patientior ad laborē·
ardentior ad amorē·ſagacior ad cautelā·humilior
ꝑ cōſcientia· acceptior ꝑ verecūdia·ad obediendū
ꝑatior·ad ḡtiaꝝ actionē deuotior ac ſolicitior· Et
valet hoī huiuſmōi cōſideratio et̄ ad tolerātiā t̄bu
lationū ⁊ temptationū ⁊ aī quietē·Ita ꝙ in eo locū
habeat q̄d ait ſapiēs Nō cōtriſtabit iuſtū q̄cq̄d ac
ciderit ei·Et ipē dicere poſſit illud Iob Sicut dn̄o
placuit ita fcm̄ ē· Sup quo verbo Gregorius ī mo
ralibus ſic dicit·Cū em̄ in hac vita ea q̄ nolumus

patimur· neceſſe ē ad eū (qui iniuſte velle nihil po
teſt)ſtudia nrē volūtatis inclinem⁹· Magna quip
pe ē ꝯſolatio i eo qđ diſplicet eo ꝙ illo ordināte er
ga nos agitur cui nō niſi iuſtū placet· Si ergo iuſ
ta placere deo ſcim⁹ · pati aūt nulla niſi q̄ dño pla
cuerīt poſſum⁹· iuſta ſūt cūcta q̄ patimur· et valde
iniuſtū ē ſi de iuſta paſſiōe murmuram⁹· Hec gre
gori⁹· Tūc ec̄ dñs iudeos murmurātes ꝙ opaē
tur in ſabbato rōnabiliter inſtruxit· dicēs patrem
ſuū nō tm̄ ſex ꝑmis dieb⁹ opatū fuiſſe· ꝫ opari vſ
qꝫ modo ⁊ ſe opai cū illo· Et ꝓpterea magis q̄rebāt
eū interficere iudei ꝙ nō ſolū ſoluebat ſabbatū· ꝫ et
prēm ſuū dicebat deū· eq̄lē faciēs ſe deo· Addidit
et de poteſtate ſibi data a patre mortuos ſcꝫ ſuſci
tādi ⁊ iudicandi· et ꝙ eū in noīe pr̄is venientē nō re
ceperīt· p̄dixit ⁊ de antixpō ꝙ eū ſcepturi eēnt n̄ in
noīe pr̄is ꝫ ſuo Et trāſiēs ihs inde venit ſec⁹ ma
re galileea abijt in deſtū· Ibiqꝫ de ſeptē panib⁹ et
paucis piſcib⁹ q̄tuor milia viroꝝ abſqꝫ mlieib⁹ ⁊
puul̄ ſatiauit· Staīqꝫ nauigio trāſiēs i ptes ma
gedan cecū ibidē ſanauit· Veniēs āt i ptes ceſaie
philippi fidei cōfeſſionē a petro ꝑ oīb⁹ accepit eiqꝫ
claues ecc̄ie ſe daturꝝ pmiſit ⁊ tūc forte ei ſoli ꝑ ſe ⁊
ſucceſſoib⁹ ſuis · vl̄ p⁹ r̄ſurrectōnē cū alijs dedit·
Tūc diſcipul̄ ſuis paſſionē p̄dixit· eoſqꝫ ad ei⁹ imi
tatōez iuitauit· petrꝝ ec̄ (quē an̄ ita magſicauerat)

vocauit ſathanā· eo q̄ xp̄ē amore͞ carnalem(quē habebat ad dn̄m) diſſuaſit ei de paſſione ſua vt nō iret· ſic ⁊ tu dm̄ exēplo habeas omēs ꝓ aduſarijs qui ꝑ corpali alleuiatione a bono et ſpūali exercitio te retrahere vellent·

De tranſſiguratione domini·

Poſt dies ſex petrū iacobū ⁊ iohānē in monte excelſū ſeorſū thabor ſecū dn̄s ducēs corā eis ſe trāſſigurauit· et in carne mortali imortalitatis ſue gloriā (ſicut voluit) oſ̄dit· Venerūt iſup moyſes ⁊ helyas loquētes cū eo de paſſione ſua futura Affuit etiā ſpūs ſcūs ibi i ſpecie nubis lucide ⁊ vox prīs facta ē in nube dicēs· hic ē filius meus dilectus i q̄ m̄ bn̄ cōplacui ip̄m audite· Diſcipuli vero ceciderūt in terrā ⁊ excecati nō viderūt niſi rex dn̄m· Cōſpice bn̄ ⁊ te pn̄te exhibeas q̄ magnifica ſūt· Seq̄nti vero die lunaticū a demone obſeſſū (quē diſcipuli ſanare nō poterāt) ad p̄ces patris ſanauit· Et cuꝫ veniſſꝫ capharnaū accedētibꝫ q̄ſtoribus cēſus capitis petrꝫ ad mare miſit· q̄ ſtaterē i ore piſcis inuentū ꝑ ſe et ꝑ dn̄o ſoluit· licet em̄ dn̄s hr̄et loculos· ea tn̄ q̄ ſibi data erāt ad vſus pauperꝫ i ꝓpriū vſū expēne noluit· Quia vero i ēd ditiōe tributi petrus fuerat dn̄o cōpatus· querebāt int̄ ſe diſcipuli q̄s eoꝫ maior eēt· Et acceſſerūt ad ihm̄ q̄rētes· vt hāc queſtionē eis determinarēt· at ille vt eos a ſupbia